

Heidi Lettoiärvi
6.9.2021 Lopullinen

Ympäristöministeriölle

Lausunto uutta luonnonsuojelulakia koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta

YM pyytää lausuntopalvelun kautta lausuntoa jaoteltuna luvuittain (1-16) ja liitelakien osalta sekä erikseen neljästä teemasta (uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen, ilmastonmuutoksen hillintä, ekologinen kompensatio ja malminetsintä luonnonsuojelualueelle). Tämä lausunto on jaoteltu pyynnön mukaisesti.

1 luku Yleiset säännökset

Varovaisuusperiaate

Ehdotuksen 7 §:ään sisältyy varovaisuusperiaate, jonka mukaan ”luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhatessa tieteellisen tiedon puutetta tai sen epävarmuutta ei tule käyttää syynä uhan torjumiseen tai sen vaikutusten vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden lykkäämiseen”.

Energiateollisuus (ET) katsoo, että sinällään periaate on tunnettu ja hyväksytty ympäristö- ja luontosääntelyssä. **ET ei kuitenkaan näe tarpeelliseksi periaatteen kirjaamista lakiin ja ei tue ehdotettua muotoilua alla esitetyillä perusteilla.**

Ehdotuksen mukaista ”luonnon monimuotoisuutta” ei ole laissa määritelty, vaan lain sääntely konkretisoituu laissa yksilöityjen luontotyyppien, eliölajien ja maiseman suojeluun. ET katsoo, että ehdotuksen muotoilu mahdollistaa varovaisuusperiaatteen soveltamisen yleisimminkin mihin tahansa luontoarvoon, mikä ei ole perustelua. Ei myöskään ole selvää mitä tarkoittaa ”merkittävä väheneminen tai häviämisen uhka”, koska tällaista terminologiaa ei muualla laissa käytetty. ET pitää epäonnistuneena myös ehdotettua muotoilua ”tieteellisen tiedon puutteesta tai sen epävarmuudesta”. Käytännössä kaikkeen ekologiseen tietoon ja selvityksiin liittyy epävarmuutta. Epävarmuutta liittyy aina erityisesti uusien toimintojen vaikutusten arviointiin, mutta myös nykyhetken tilannetta ja kehityssuuntaa kuvaaviin selvityksiin. Jos varovaisuusperiaate kirjoitetaan lainsäädäntöön, tulee sanamuotojen heijastaa tätä luontotiedon luonnetta. Hakijan toimittamat selvitykset hakemusasioissa ovat riittävät ja huomioonotettavissa, kun niihin ei liity kohtuullisesti täydennettävissä olevia huomattavia puutteita tai epävarmuuksia.

Ehdotuksen sanamuoto viittaa välittömään uhkaan mm. torjumis- ja lieventämistoimenpiteiden lykkäämisen kiellon myötä. ET:llä ei ole huomautettavaa tilanteeseen, jossa luontoarvoja otetaan suojelun piiriin esim. suojellun luontotyyppin tai erityisesti suojeltavan eliölajin rajauspäätöksen tai suojelualueen perustamisen kautta. Näissä päätöksissä voidaan noudattaa varovaisuusperiaatetta sekä tarvittavaa kiireellisyttä. Ehdotuksen mukainen muotoilu ei kuitenkaan sovi hakemusasioihin, kuten ehdotuksen perusteluissa viitattuihin poikkeuslupiin. Hakemusasioissa ei ole kysymys ”kiireellisiä toimia” edellyttävästä uhkasta. On myös

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

huomioitava, että olemassa olevan lupaehtojen mukaisen toiminnan mahdollisesti aiheuttamiin luontovaikutuksiin ehdotetun pykälän muotoilu ei ole lainkaan sovellettavissa.

Perustelujen mukaan ehdotuksen muotoilun taustalla on kansainvälisen yleissopimuksen sanamuoto ja periaatteen aukikirjoittaminen selkeyttää oikeustilaa lisäämällä lainsäädännön ennakoitavuutta ja läpinäkyvyyttä. Perusteluista poiketen ET näkee pykälän hämärtävän oikeustilaa sekä tuovan merkittävää epävarmuutta esim. toiminnanharjoittajien hakemusasioiden harkintaan.

Selvilläolo

Ehdotuksen 8 §:ssä säädetään selvilläolosta, jonka mukaan ”jokaisen on riittävällä tavalla oltava selvillä toimintansa vaikutuksista luonnon monimuotoisuudelle ja maisemalle sekä toimintatavoista, joilla haitallisia vaikutuksia voidaan välttää ja vähentää, siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää”.

Kuten varovaisuusperiaatteen osalta, myös tämän ehdotuksen osalta ET näkee puutteena, että selvilläolo koskee laissa määrittelemätöntä ”luonnon monimuotoisuutta” sekä lisäksi ”maisemaa”. **Selvilläolo tulee liittää laissa yksilöityihin luontotyypeihin, eliölajeihin ja maisemaan.** Tämän ajatuksen sijaan ehdotuksen perusteluissa tuodaan esille luonnon monimuotoisuuden kokonaisvaltaisuus. Laissa yksilöityjenkin lajien ja luontotyyppien havaitseminen, tunnistaminen ja rajaaminen vaatii mittavaa asiantuntijatyötä. Tietoa esim. uhanlaisten lajien ja luontotyyppien esiintymisestä on vielä puutteellisesti saatavilla. Lähtökohtana tulee olla, että selvilläolo tulee kytkeytyä saatavilla olevaan esiintymistietoon ja siihen pohjautuvaan tietoon oman toiminnan vaikutuksista. ET näkee erityisesti selvilläolon yleisesti maisemavaikutuksille erittäin ongelmallisena asian subjektiivisuuden vuoksi. ET pitää hyvänä, että ehdotuksessa ovat mukana ajatukset ”riittävästä tavasta” ja ”kohtuudesta”.

Vaikutukset lajeihin, luontotyypeihin ja maisemaan liittyvät hankkeen rakentamisvaiheen aikana toteutuviin maankäyttömuutoksiin sekä toiminnan vaikutuksiin. Nämä arvioidaan ns. lupahankkeiden osalta hankkeen hyväksymiseen liittyvissä kaavoitus- ja lupamenettelyissä. Näitä menettelyissä koskevilla laeissa on mittavat velvoitteet asioiden selvittämiseksi toiminnan aloittamiseksi ja vaikutusten seuraamiselle toiminnan aikana. ET näkeekin, että **ehdotuksen soveltamisalasta tulee rajata pois ennakkohyväksymismenettelyn alaisten hankkeiden toimijat.** Näin selvilläolo loisi vastaparin ”jokamiehen oikeuksille” eikä tuottaisi päällekkäistä ja epäselvää lainsäädäntöä toiminnanharjoittajille.

Ehdotuksen perusteluissa on selvitetty selvilläolo-ilmaisun käyttöä, joka poikkeaa muussa lainsäädännössä omaksutusta selvilläolovelvollisuudesta. ET näkee, että ehdotus on edelleen selkeästi velvollisuuden muotoon kirjoitettu, ja sen muotoilua periaatteen suuntaan tulee harkita.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

6 luku Luonnonsuojelualueet

7 luku Luontotyyppien suojelu

Uhanalaiset luontotyypit

Ehdotuksen mukaan uhanalaisten luontotyyppien suojelua vahvistettaisiin siten, että luontotyypit luetteloidaan asetukseen (65 §), viranomaiselle säädetään velvollisuus niiden huomioonottamiseen tietyissä luvissa sekä kaavoituksessa ja lupapäätöksestä on käytävä ilmi huomioonottaminen lupaharkinnassa (66 §).

ET näkee uhanalaisten luontotyyppien luetteloinnin asetukseen hyväksyttävänä. Menettely yhtenäistäisi luontotyyppien ja lajien käsittelyä lainsäädännössä, sillä uhanalaiset lajit on jo tällä hetkellä listattu asetukseen. ET näkee, että **luetteloinnin tulee koostaa luontoinventaarioissa esitetyt luontotyypit siten, että erilaisissa YVA-menettelyyn ja lupa-asioihin liittyvissä luontoselvityksissä selvitykset voidaan rajata näihin asetuksen luontotyypeihin.**

Viranomaisten, toiminnanharjoittajien ja muiden lupa-asian osallisten sekä viiveellä myös oikeuskäytännön kannalta on täysin epäselvää, mitä viranomaiselle annettava huomioonottamisvelvoite tarkoittaisi käytännössä. Ehdotuksen perusteluiden mukaan velvoite ”ei muuttaisi muiden lakien mukaisia luvan tai suunnitelman myöntämisen edellytyksiä” ja taas toisaalta velvoite ”täsmentää muuhun sääntelyyn sisältyvien, luontoarvoja koskevien lupaedellytysten soveltamista”. Perusteluissa on myös todettu, että velvoite ei ”yksin voisi olla luvan myöntämisen tai suunnitelman hyväksymisen esteenä”. Hyväksymisen esteissä on ET:n näkemyksen mukaan kysymys juuri myöntämisedellytyksistä, jotka siis perustelujen mukaan joko pysyvät ennallaan tai ”täsmentyvät”. Perusteluissa ei ole avattu, minkä seikan kanssa uusi velvoite voisi muodostaa luvan epäämisperusteen. Käytännössä merkityksellistä on se, että voisiko velvoitteen nojalla antaa myönteisen lupapäätöksen, jonka lupamääräykset kuitenkin käytännössä estävät hankkeen. Tältä osin vaikutusten arvioinnista löytyy toteamus: ”Muutos voisi vaikuttaa esimerkiksi lupamääräysten kautta, jolloin luonnonkäyttöhankeet (kaavoitus, ympäristöluvat ym.) siirtyisivät luonnon monimuotoisuuden kannalta vähemmän haitallisille alueille.” Kun lupapäätökset annetaan tietyille hankealueelle, tarkoittaisi tällainen vaikutus käytännössä kielteistä lupapäätöstä.

Perustelujen mukaan huomioonottamisvelvollisuus parantaisi lajien suojelun tilannetta ja sillä olisi merkittäviä positiivisia monimuotoisuusvaikutuksia erityisesti suojelualueiden ulkopuolisten luonnonarvojen osalta. Toisaalta perusteluissa kuvataan, että uhanalaiset lajit otetaan jo nyt huomioon ja muutoksen aiheuttamat lisäkustannukset toiminnanharjoittajalle eivät ole merkittäviä. Kustannusten osalta tässä arvioinnissa on nähtävästi ajateltu ainoastaan selvityskustannuksia. Luvitukseen liittyvä epävarmuus sekä luvan epääminen käytännössä aiheuttavat hankkeelle huomattavat kustannukset. Vaikutusten arviointi ei myöskään ota kantaa siihen, missä määrin uusi velvoite voi olla kaavojen ja lupien valitusperuste.

Kaiken kaikkien ET toteaa, että tältä osin valmistelussa ei ole paneuduttu riittävästi siihen, miten ehdotettu säädös tarkoittaisi käytännössä lupa- ja kaavamenettelyissä erityisesti toiminnanharjoittajan kannalta. Vaikutusten arviointi on edellä kuvatusti keskeisiltä osin epälooginen ja puutteellinen. **ET näkee, että ainoastaan uhanalaisuusstatuksella ei pitäisi olla suoraan mitään oikeusvaikutuksia ja huomioonottamisvelvoite on poistettava ehdotuksesta.**

ET toteaa myös, että uhanalaisuuden syyt ovat liian vaihtelevia suorien oikeusvaikutusten kannalta. Luontotyyppien tunnistaminen jo sinällään on osin hankalaa ja luontotyyppien rajaaminen tulkinnanvaraista. Suomen luontotyypeistä uhanalaisia on vuoden 2018 inventoinnin mukaan 48 % ja Etelä-Suomessa jopa 59 % - uhanalaiset luontotyypit voivat siten koskettaa toimintoja yleisesti.

Lisäksi ET toteaa, että **kaavoituksessa ja lupamenettelyissä huomioon otettavat asiat ja se, mitä näiden menettelyiden lupapäätöksissä on esitettävä, on johdonmukaista säätää ko. laeissa** eikä siis ehdotuksen tapaan luonnonsuojelulaissa.

Tiukasti suojellun luontotyyppien heikentämiskielto

Ehdotus sisältää uuden suojelukeinon, ”tiukan suojelun”, kolmelle luontotyyppille (68 §). Ehdotuksen mukaan suojelu (tilan vaarantamiskielto) tulee voimaan, kun viranomainen on tallentanut tiedon tietojärjestelmään ja tieto on kiinteistörekisterissä.

Muutamien erityisten luontotyyppien suojelu ehdotuksen mukaisesti suoraan lain nojalla ei vaikuta tarpeellisesta. ET:n näkemyksen mukaan näiden luontotyyppien suojelu voitaisiin tehdä nykyisellä rajausmenettelyllä. Tätä tukee se, että ehdotuksen perusteluiden mukaan tiukasti suojellut luontotyypit ovat lähtökohtaisesti pienialaisia ja helposti tunnistettavissa. Uusi suojelutapa vanhan rajausmenettelyn ohella monimutkaistaisi lakia lainkäyttäjän kuten esim. hankekehittäjien näkökulmasta.

Poikkeaminen luontotyyppien suojelusäännöksistä

Ehdotuksen 69 §:ssä säädetään luontotyyppien suojelun poikkeuspäätöksistä. Poikkeus on ehdotuksen mukaan mahdollinen, jos ”kyseisen luontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaaranna tai luontotyyppien suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen eikä tälle hankkeelle tai suunnitelmalle ole teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa olevaa vaihtoehtoa”. Lisäksi poikkeusluvassa olisi asetettava velvoite hyvittäviin toimenpiteisiin eli ekologiseen kompensaatioon.

Hankkeen vaihtoehdottomuuden ja ekologisen kompensaation vaatimukset kansallisesti suojeltujen luontotyyppien poikkeuspäätöksissä on uutta. Poikkeukset voivat olla välttämättömiä elinkeinoelämälle sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kannalta myönteisten hankkeiden toteuttamiselle. Poikkeuksia tarvittaneen myös nykyistä enemmän suojelun laajentumisessa. ET näkee, että mahdollisuudet poikkeuksen saamiselle kiristyvät ja hankaloituvat huomattavasti.

ET toteaa, että toiminnanharjoittajat käytännössä tutkivat hankkeen toteuttamisvaihtoehdot etsien erityisesti ratkaisuja, joissa poikkeuslupaa ei tarvittaisi lainkaan. Näin ollen lakisääteinen vaihtoehdottomuuden vaatimus ei tuo merkittävää lisäarvoa, mutta on omiaan tuomaan epävarmuutta poikkeuslupan ratkaisuun toiminnanharjoittajan näkökulmasta. **ET esittää vaihtoehdottomuusvaatimuksen poistamista eli nykytilan säilyttämistä. Mikäli vaihtoehdottomuus säilytetään poikkeuslupan kriteerinä, tulee vaihtoehdottomuus sekä hankkeen tärkeys yleisen edun kannalta olla kohtuudella toiminnanharjoittajan osoitettavissa.** Arvioinnissa tulee huomioida hankkeen myötävaikutus muihin ympäristötavoitteisiin, kuten ilmasto- ja kiertotaloustavoitteisiin ja päästöjen vähentämistavoitteisiin. Tulee myös olla selkeää, missä menettelyssä nämä edellytykset tutkitaan; hankkeen pääluissa (YSL, Vesil jne.) vai poikkeusluvassa. Toiminnanharjoittajan tulee voida viitata mahdollisesti tehtyyn YVA-menettelyyn vaihtoehtojen arvioinnissa.

Ehdotuksen mukaan poikkeamispäätös annetaan määräaikaisena enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Tämä olisi uusi säännös ja sitä on perustelu ainoastaan suojellun luontotyyppien suojelutavoitteen näkökulmasta. ET näkee, että määräaikainen poikkeuspäätös ei ole perustelu useiden hankkeiden osalta. Näitä hankkeita ovat fyysistä maankäyttöä pysyvästi esim. rakentamisen myötä muuttavat hankkeet, joiden myötä suojellut luontoarvot menetetään. Määräaikainen poikkeuslupa tällaisissa tilanteissa lisää hallinnosta taakkaa eikä ole luontoarvojen kannalta perusteltu. Näistä syistä **ET edellyttää, että määräaikaisuusvaatimus poistetaan tai vähintään lakiin jätetään mahdollisuus pysyvään poikkeuslupaan.**

8 luku Eliölajien suojelu

Uhanalaiset lajit ja poikkeaminen eliölajin suojelua koskevista säännöksistä

Ehdotuksen mukaan uhanalaisten lajien osalta säädettäisiin niiden huomioon ottamisesta lupaa tai suunnitelmaa hyväksyessä. Tämä uusi ehdotettu säädös vastaa uhanalaisia luontotyyppettä koskevaa ehdotusta. ET on lausunut asiasta luontotyyppien kohdalla ja toteaa lausunnon koskevan myös lajeja.

Ehdotuksen mukaan poikkeamispäätös annetaan määräaikaisena enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi poikkeusluvassa olisi asetettava velvoite hyvittäviin toimenpiteisiin eli ekologiseen kompensaatioon. Nämä uudet ehdotukset vastaavat luontotyyppettä koskevaa ehdotusta. ET on lausunut asioista luontotyyppien kohdalla ja toteaa lausunnon koskevan myös lajeja.

9 luku Vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Ehdotuksen mukaan ekologinen kompensaatio (hyvittävät toimenpiteet) olisi poikkeuslupan saamisen edellytys. Lain menettelyä voi soveltaa myös vapaaehtoiseen luonnonarvojen tuottamiseen ja heikentämisen kompensointiin.

ET kannattaa vapaaehtoisen kompensaation kehittämistä ja tutkimista. Hyvin toteutettuna kompensaatiota voitaisiin käyttää laaja-alaisesti vapaaehtoiseen luonnonarvojen tuottamiseen ja kompensointiin. Vapaaehtoisen kompensaation mekanismista, menettelyistä ja edellytyksistä on perusteltua päättää, kun kompensaatiosta on esimerkiksi pilotointien jälkeä kokemusta.

ET ei kannata pakollista, poikkeuslupan edellytyksenä olevaa kompensaationa tässä lakiuudistuksessa. Mikäli poikkeuslupiin liitettävä pakollinen kompensaatio säädetään myöhemmin, sen tulee sen olla mahdollistava eli poikkeuslupan edellytyksistä voitaisiin joustaa kompensaation myötä. Tämä tarkoittaisi sitä, että muutoin kielteisen poikkeuslupan saava hanke olisi toteutettavissa kompensaation kautta. Pakollinen kompensaatio koskisi siis ai-noastaan tilannetta, jossa 1) suojellun luonnonarvon suojelusta ei voida myöntää poikkeusta tai 2) hankkeelle on teknisesti ja taloudellisesti sekä ilman poikkeuslupaa toteutettavissa oleva vaihtoehto tai 3) hanke ei ole yleisen edun kannalta erittäin tärkeä.

Perustelujen mukaan poikkeuslupaan liitettävä kompensaatio vaikuttaa monimuotoisuuteen ohjaamalla ympäristönkäyttöhankkeita sellaisiin sijainteihin, joissa ei ole luonnonuojelulain suojelemia arvoja. ET ei näe tätä ohjausvaikutusta voimakkaana, sillä myönteinen poikkeuslupa edellyttää ehdotuksen mukaan myös em. muiden ankarien kriteerien täyttymistä. Yksistään jo nämä edellytykset ohjaavat hankkeen sijoittumista vahvasti. ET:n ehdotuksen mukaan kompensaatio olisi pakollinen vain, jos poikkeuslupaa ei muutoin ole mahdollista myöntää. Näin lainsäädäntö kannustaisi hankkeen toteuttamista luonnonarvot huomioivalla tavalla tai jopa luopumaan luonnonarvoja heikentävistä hankkeista.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset**13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen****14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset****15 luku Muutoksenhaku**

Ehdotuksen 132 §:ssä esitetään muutettavaksi valitusoikeutta siten, että poikkeuslupapäätöksiin voisi jatkossa hakea muutosta toiminta-alueellaan sellainen rekisteröity yhteisö, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Aiemmin valitusoikeus on tältä osin ollut paikallisella tai alueellisella yhteisöllä. Jatkossa siis myös valtakunnalliset luonto- ja ympäristöjärjestöt voisivat valittaa poikkeusluvista. ET ymmärtää ehdotuksien taustalla olevien kansainvälisten sopimusten ja yleisen ympäristöperusoikeuden periaatteet.

Ehdotuksen perusteluissa viitataan tältä osin koko lain tavoitteisiin sekä järjestöjen resursseihin. ET:n näkemyksen mukaan kumpikaan peruste ei ole relevantti. Ympäristölainsäädännössä yksittäiset lupapäätökset toteuttavat ja konkretisoivat aina lain valtakunnallisia tavoitteita, mutta tämä ei ole peruste laajalle valitusoikeudelle paikallisista ratkaisuista. Ympäristöjärjestöjen resurssointi ei voi olla lainsäädännön peruste. **ET ei tue valitusoikeussäännöksen muuttamista.**

16 luku Voimaantulosäännökset**Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin****Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?**

Uudistuksen tavoitteena on monimuotoisuuden suojelun vahvistaminen, mutta myös hallinnollisten menettelyiden tehostaminen ja lain selkeyttäminen osana ympäristölainsäädäntöä. ET:n näkökulmasta suojelun vahvistamisen reunaehtoina tuleekin olla lainsäädännön selkeyden ja ennakoitavuuden säilyminen. Selkeys ja ennakoitavuus tarkoittavat toiminnanharjoittajien kannalta sitä, että hankkeiden hyväksyttävyyden ja myös hankkeiden luvittamiseksi tarvittavat selvitykset ovat ennalta arvioitavissa. Luonnonsuojelulain tulee muodostaa kaavoitus- ja lupalakien kanssa toimiva kokonaisuus hankekehittäjän kannalta.

Lakiehdotuksessa on paljon luontoarvojen suojelua vahvistavia elementtejä, joista osa täyttää em. reunaehdot. ET:n näkökulmasta hyväksyttävissä olevia ehdotuksia ovat mm. laajentuvat perusteet suojelualueiden perustamiseksi, mahdollisuus tehdä luontotyyppien suojelun rajauspäätös entistä useammille luontotyypeille kattaen entistä paremmin ekologisesti tarkoituksen mukainen alue sekä suojelujen alueiden hoidon ja ennallistamisen tehostaminen. Luontotiedon luotettavuuden, saatavuuden ja kattavuuden parantamiseen sekä vapaaehtoisuuden tukemiseen tähtäävät ehdotukset ovat tarpeellisia. ET näkee, että kalalajien ja rapujen poistaminen kokonaisuudessaan luonnonsuojelulain soveltamisalasta selkeyttää ympäristölakien kokonaisuutta. Lain toimivuutta ja selkeyttä huonontavia ehdotuksia sen sijaan ovat erityisesti luontotyyppien ”automaattisuojelu” uutena keinona sekä viranomaisille säädettävä velvollisuus ottaa huomioon uhanalaiset lajit ja luontotyypit kaavoitus- ja luparatkaisuja tehdessään.

ET pitää merkittävänä puutteena sitä, että vaikutusten arvioinnista puuttuu kokonaan ehdotuksen merkitys yhdessä muiden ympäristölakien kanssa erityisesti toiminnanharjoittajan näkökulmasta. Vaikutusten arvioinnissa on todettu uuden maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) valmistelu ainoastaan siitä näkökulmasta, että tavoite monimuotoisuuden vahvistamiseksi on yhdenmukainen. Hanke tarvitsee tyypillisesti eri tasoisia kaavaratkaisuja, lupalakien mukaisia ennakkohyväksyntäratkaisuja sekä mahdollisesti luonnonsuojelulain mukaisen

poikkeuksen. MRL:n valmistelussa tähdätään luontoarvojen turvaamiseen kaikilla kaavatasoilla. Käsillä olevalla ehdotuksella vahvistetaan luontoarvojen huomioimista kaavoissa ja luvissa sekä merkittävästi kiristetään poikkeusluvien myöntämisedellytyksiä. Ehdotuksella myös laajennetaan ympäristöjärjestöjen valitusoikeutta poikkeusluvista. Valmistelussa ei ole esimerkiksi selvitetty, missä vaiheessa hankkeen luontovaikutukset selvitetään esim. YVA-menettelyä, kaavoitusta ja luvitusta tarvitsevan hankkeen kohdalla; tarkoittavatko muutokset luontoarvojen moninkertaista selvittämistä ja valitusmahdollisuutta hankkeen luvituksen eri vaiheissa.

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

Ekologinen kompensaaion eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen;

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaaion säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

Monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää sitoutumista ja erityyppisiä ja -laajuisia toimia yrityksiltä muiden toimijoiden ohella. Biodiversiteettikysymykset ovat voimakkaasti nousseet osaksi yritysten vastuullisuustoimintaa kansainvälisen, EU- tason ja kansallisen huolen ja tavoitteiden myötä. On vaarana, että hankalaksi koettava pakollinen kompensaaio voi kääntää huomion pois vaikuttavien ja kattavien biodiversiteettitoimien suunnittelusta. Perustelujen mukaan hyvittämisvelvollisuuden suppeuden vuoksi vaikutus olisi vaatimaton, vaikka kompensaaion myötä jotkin heikennykset tulisi hyvitettyä.

Perustelujen mukaan kompensaaioilla vastataan yritysten ympäristövastuun osoittamistarpeeseen. ET näkee, että vapaaehtoiset toimet, mukaan lukien vapaaehtoinen kompensaaio, mahdollistaa yritysten positiivisen erottautumiseen monimuotoisuutta koskevassa vastuullisuudessa. Lakisääteinen pakollinen kompensaaio voi vähentää kompensaaion arvoa tässä mielessä.

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaaion säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

Kompensaaio voi olla luontevampaa toimialoille, joiden ydintoimintaan liittyy maa-alueiden hallintaa ja/tai maanrakennusta. Nämä toimialat voivat itse ryhtyä hankkimaan maata sekä tuottamaan luontoarvoja omien hankkeiden mahdollistamiseksi. Osa yrityksistä joutuisi käytännössä turvautumaan esim. kompensaaiorekisterin kautta tarjolla oleviin jo tuotettuihin kompensaaio toimiin. Suuri kysymys useiden hankkeiden osalta olisikin kompensaaiojärjestelmän toimivuus ja markkinan syntyminen.

Maanomistajien kannalta kompensaaioon liittyy paljon epävarmuutta ja riskiä; ehdotuksen valmistelun aikana kompensaaio ei ole saanut tukea maanomistajien puolelta. ET yhtyy ehdotuksen perustelujen näkemykseen, jonka mukaan maanomistajien halukkuutta kompensaaio toimien tuottamiseen ei voida arvioida. Myöskään nyt ehdotettujen kompensaaio kriteerien osuvuutta on vaikea arvioida suhteessa järjestelmän riittävään joustavuuteen – löytäisikö markkinoilta juuri omaan hankkeeseen soveltuva kompensaaio. Epävarmuutta tässä mielessä lisää myös suojelun laajentuminen uusilla suojeluperusteilla. Perusteluissa on todettu, että kansainvälisten kokemusten perusteella kompensaaion kustannuslisäys on 1-5 %:a hankkeen kokonaiskustannuksista. Kun varmuutta markkinan toimivuudesta ei ole, niin kustannusten arvioiminenkin on ET:n näkemyksen mukaan mahdotonta.

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla; Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla 1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla? 2) muulla tavalla (miten)?

Ystävällisin terveisin

ENERGIATEOLLISUUS RY